

הישיבה התחילה בשעה 9.40

- 1 -

ועדה החקירה @ 4.3.74

מס

הישיבה ק"ג (כוקר)

השר משה קול

אתה מצהיר בהן צדק לומר את האמת?

היו"ר אגרנט:

אומר את האמת כולה.

מ. קול:

העדות סודית, הדיון הוא סודי.

היו"ר אגרנט:

אתה שר התיירות בממשלה, סמתי?

מ-1966, ראשית 1966. הייתי גם שר הפיתוח והתיירות

מ. קול:

4 שנים, ו-8 שנים שר התיירות.

אני ביקשתי להעיד בפניכם כי אני רואה בצדק צורך

מצדדי בשבילי. אני יודע שמבחינת החוק יש אחריות קולקטיבית של כל חברי הממשלה,

מכיון שאני חבר בממשלה שמזנה שנים במשך שלוש מלחמות - מלחמת ששת הימים,

מלחמת ההתשה ומלחמת יום הכיפורים - הרי מה שקרה במלחמה הזאת היה בשבילי

ועזוב כל כך גדול שחשבתי להתפטר אחרי המלחמה, אלא שחברי אמרו לי, שמכיון

שאנחנו עומדים בפני בחירות, אז למעשה כל הענין יתקבל כאילו אני רוצה

לברוח מאחריות. אני קיבלתי את העצה של חברי לא להתפטר, כי ממילא הולכים

לבחירות, והזמן קצר. האמת היא שאני עצמי לא הייתה לי מנוחה נפשית, כי

חשבתי להתפטר מתוך היריעה שישנה אחריות קולקטיבית של כל חברי הממשלה.

אמרתי לראש הממשלה בישיבה, ואמרתי זאת גם בפומבי, שאני לא רואה את עצמי

אחראי, למרות שאני אחראי באופן פורמלי.

כאיזו ישיבה?

לסקוב:

באחת הישיבות של הממשלה, אחרי המלחמה, אמרתי לראש

מ. קול:

הממשלה שאני לא רואה את עצמי אחראי. אמרתי זאת

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

בפומבי גם מספר פעמים, מכיון שאני רואה אחריות שלי במקרה שאני שותף לדיון או שותף לעצה או משתתף כפורום שבו מחליטים, גם כאשר מחליטים נגד דעתך, אז אחת אחראי. אם אתה לא רוצה לשאת באחריות, אתה צריך לשיק מסקנות. אבל פה קרה דבר, שאני חבר הממשלה הזאת שהיתה גם ועדת השרים לבטחון כי אין בממשלה ועדת שרים לענייני בטחון כפי שהיתה בממשלה בימי אשכול. מכיון שאין בממשלה הזאת ועדת מיוחדת לענייני בטחון - שלא פעם תבעתי אותה יחד עם שר הדתות ושר הפנים - אז הממשלה כולה היא ועדת שרים לבטחון. מכיון שאנחנו עוסקים בדיני נפשות חמורים מאד, אני שאלתי את ראש הממשלה ארבע שאלות, באחת הישיבות, נדמה לי שזה פורסם. זה היה אחרי המלחמה. שאלתי אותה ארבע שאלות, התשובה לא סיפקו אותי. מה היו השאלות ששאלתי?

השאלה הראשונה: מדוע לא זומנה הממשלה בתור ועדת שרים לענייני בטחון בין כסה לעשור? האם לא היה מידע על סכנת מלחמה? אני זוכר שראש הממשלה נסעה אז לשטרסבורג ולוינה. אני בטוח בזה, מתוך שאני מכיר אותה טוב, שאם היה מידע וידע על סכנת מלחמה, בוודאי שלא הייתה נוסעת לקרייסקי ובודאי שלא הייתה נוסעת לשטרסבורק. אין לי כל ספק בכך. אחת מן השתים: או שלא היה מידע, או שההערכה על המידע הייתה כזאת שהיא אמרה שאין סכנה של מלחמה. לכן, אם המידע לא היה, או ההערכה לא הייתה, זה אני לא יודע. אה זה אתם צריכים לדעת.

שאלתי מדוע הממשלה לא זומנה. היא אמרה

לי בחשובה: אני מקבלת כל כך הרבה מידע שזורם אלינו, שאילו הייתי צריכה להמציא לכם בכל פעם את כל המידע, הייתי צריכה להעסיק את הממשלה יום יום. אמרתי שאני רואה הבדל גדול על מידע על סכנת מלחמה או מידע שוטף שישנו. היא כחור אחראית על המוסד וגם על שירותי הבטחון - אני יכול להניח שלא היה מידע בידה, כי אני בטוח בזה, על יסוד שיתוף פעולה אתה במשך שנים

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

רבות, שדבר כזה לא היה יכול לקרות, כי אילו היה חשש של מלחמה, היא לא היתה נוסעת, והיתה מזמנת את הועדה.

השאלה השניה ששאלתי אותה, היתה: מדוע לא זומנה

הממשלה בתורת ועדת שרים לבטחון, מיד כאשר נתקבלו ידיעות שהרוסיים מוציאים את המספחות. זה היה ביום חמישי אור ליום ששי. כשנדלק אור אדום, מדוע לא זומנה הממשלה בתור ועדת שרים לבטחון? אניחבר בוועדת שרים לבטחון, אני זוכר שבערב מלחמת ששת הימים, היו ישיבות בלי סוף של הממשלה וגם של ועדת השרים לבטחון, לדון כמצב. האם פותר להתחיל במלחמת מנע, או אסור להתחיל במלחמת מנע. אני השתתפתי בכל הישיבות. יש כאן עוד אחד שהיה בישיבות, רב-אלוף יריין. היו ישיבות קשות מאד. בלילה אחד הייתי נגד, כשהיו 9 נגד 9, אז ב-1967, אבל ביום ראשון בבוקר אפרתי, אם אשי צריך להכריע בין קבלת סכוח מדיניות או קבלת סכוח צבאיות, אני מעדיף לקבל סכוח מדיניות, אם חהיינה כאלה, מאשר סכוח צבאיות, והצבעתי בעד זה היה ב-4.6.67. אז אפרתי שאם נדלק אור אדום, מדוע לא זומנה ועדת שרים לעניני בטחון?

האם ערכ מלחמת ששת הימים היתה קיימת ועדת שרים

לנדוי:

מצומצמת?

כן.

מ. קול:

ואתה הייתה חבר בוועדה?

לנדוי:

כן, במסך כל החקופה, מאז שהייתה שר בממשלה.

מ. קול:

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

לנרדי: איפה התקיימן הדיונים אז, בפורום המלא של הממשלה

או בוועדה השרים?

מ. קול: היו גם בממשלה וגם בוועדה השרים.

לנרדי: לפני פרוץ המלחמה?

לפני פרוץ המלחמה. הלכתי אפילו לפני זמן מה

לראות את הפרוטוקול הסטנוגרפי של הישיבות ההן.

מה שאמרתי עכשיו, ציטטתי מדברי כפרוטוקול של הישיבה ההיא. אמרתי באותו

לילה, אז, כשהייתה הצבעה של 9 נגד 9 בממשלה, אז התווכחתי עם עזר וייצמן

ואמרתי לו: אני הלילה לא מסכים להצביע בעד המלחמה, אבל אולי בעוד יום יומיים

אהיה בעד. הלילה, לפי הנחונים של היום - כי אינני רוצה להרוס את היחסים

שלנו עם נשיא ארה"ב. אבל ביום ראשון, אמרתי גם בוועדה השרים לענייני בטחון

שהייתה בשעה 9 לפני ישיבת הממשלה, וב-10 כשעלינו למללה, אמרתי שאני מעדיף

לקבל מכות מדיניות מאשר מכות צבאיות. לכן אני מצביע בעד.

אמרתי, אילו זדמנה הממשלה ביום ששי, בערב יום

הכיפורים בבוקר, כשנדלק האור האדום, הממשלה בתורת ועדת שרים לבטחון, היתה

שוקלת את הדברים האלה, אם היתה מקבלת את העדויות, האם באמת יש לגייס או לא

לגייס. הממשלה לא זדמנה. ועדת שרים לא זדמנה. קיבלתי חשובה שביום ששי

זדמנה פגישה של שרים שהיו במקרה בתל-אביב. אמרתי: אני לא מכיר מוסד כזה,

אין בכלל מוסד כזה בממשלה של שרים שנמצאים במקרה בתל-אביב. שר האוצר לא היה

בהחייעצות הזאת. סגן ראש הממשלה לא נקרא סגנוסר, כי כנראה שהיה נראה לא חשוב.

מה זה להביא אותנו מירושלים לתל-אביב? זה ענין כל כך קשה? מה זאת החיעצות

של שרים תל-אביביים? אני אחר-כך קראתי את הסטנוגרמה. הירושלמים לא הוזמנו.

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

כמעט הראשונה הוזמנתי לישיבה ביום הכיפורים, הייתי בבית-הכנסת הקונסרבטיבי בירושלים ברח' אגרון 2, באמצע התפילה באה אשתי לוטר לי שמזכיר הממשלה צלצל ושאל איפה אני נמצא, האמת היא שהוא צלצל ערב יום הכיפורים לשאול איפה אהיה, אמרתי שאהיה בבית-הכנסת, שאלתי את אשתי האם משהו דחוף? מה קרה? אז היא אמרה: הוא אמר שכשאני אשוב מבית הכנסת שאחקשך אתו, עד כדי כך, בכל זאת הייתי לא שקט מאד, כי אם ביום הכיפורים מצלצלים ושואלים... ביקשתי את הרב שיתן לי אפשרות לדבר כסלפון, עלייתי ביום הכיפורים ללישכתו של ד"ר שינדלר וצלצלתי למשרד ראש הממשלה בתל-אביב, ודיברתי עם תא"ל ליאור ושאלתי: ישראל, מה קרה? האם יש משהו רציני? הוא אמר: העניין הוא רציני, יש ריכוזים ואני מייעץ לך שתבוא מיד לתל-אביב, עזבתי את בית-הכנסת ובקושי השגתי אפשרות לנסוע, חתני שהוא בצבא, אז היה, והוא הוביל אותי ישר לתל-אביב והגעתי לפניתיבות, יכול היה לקרות שגם לא אגיע לישיבה, כי לא קיבלתי ידיעה שזה דבר דחוף שאני סוכרת מיד לבוא, אילו לא צלצלתי, אולי לא הייתי מגיע ~~בצבא~~ כפי שלא הגיע שך הפנים ושר הדתות, זה היה ביום הכיפורים, הנהג לא יכולתי להשיג, לכן ההחלטה הזאת של יום שני, קראתי את הסטנוגרמה, אני ~~אצא~~ מניח שאחם ראיחם אותה, טוב שהשר גילי הציע שראש הממשלה תראה את עצמה מוסמכת לגייס, אם יהיה צורך, אבל האמת היא שכדי לגייס, צריכה להיות החלטה של איזה מוסד, צריך היה לזמן מוסד, ועדת שרים לכסחון או ממשלה בשביל זה, זאת אומרת, שאני מדבר עכשיו על הסדרים של קבלת החלטות, אחר-כך שאלתי את השאלה השלישית: ביום הכיפורים בבוקר מוקדם היה ברור לחלוטין שתהיה מלחמה, אם ראש הממשלה קיבלה בבוקר, בשעה 4 או 5 את הידיעה שמסרו לה שתהיה מלחמה, שאלתי, מדוע לא זימנה את הממשלה ל-5 בבוקר מיד אחרי שנחבלה הידיעה הזאת, מדוע לא

ועדת החקירה - 4.3.74 - 6 - 10 - מט
 ישיבה ק"ג (בוקר)
 השר משה קול

דומנה הממשלה ל-12 בצהריים. כסופו של דבר, ב-12 בצהריים לא היה מה לעשות. יכולתי רק לשמוע על מה יכול לקרות באותו היום, אם תהיה פתיחה באש ב-5 אחה"צ, כפי ששר הבטחון אמר. אבל כאמצע הישיבה הודיעו לנו שהאש התחילה, התחילה המלחמה. שאלתי מדוע בזמן שקיסטינג'ר היה במוסקבה הוציאו אותנו בלילה מהמיטות והגענו בבוקר השכם? זה היה טוב, כך צריך היה להיות. הגענו בבוקר מוקדם לתל-אביב לקיריה כדי לרוץ בהפסקת האש.

אחרי כן רשמתי א

ועדת החקירה - 4,874

ישיבה ק"ג - בוקר

הער השר מ. קול

לפני כן מ.ט.

א.י.

ה-ר קול.

אם ישנה ידיעה שעומדה לפרוץ מלחמה באותו יום

ודאית, מדוע שהשרים האחראים על גורל המדינה ועל גורל המבטחון, מדוע לא

זומנו מיד? היו צריכים להוציא אותם מהמיטות ב-5 בבוקר, או מיד אחרי

קבלת הידיעה הזאת ולהביא אותם לישיבה. אני לא רוצה עכשו להכנס לשאלה

האם היה מקום לדון על פתיחה באש מצידנו או לא. אני שמעתי אחר כך שהרמטכ"ל

הציע את האפשרות של הפצה ב-1100 בבוקר אבל אילו היינו מתכנסים ב-0500

ככל אופן באופן תאורטי יכול היה להיות דיון כזה, אולי הפצה כבידה מסיבית

היתה משבשת את תכניות האויב אולי היה דוחה את המלחמה אני לא יודע.

ככל אופן אם הממשלה זומנה ב-1200 בצהריים אני רואה את הדבר הזה כתקלה.

למעשה לא היה מה לעשות ב-1200 בצהריים. לנו אמרו, בישיבה הזאת, ודאי

ראיתם את הפרוטוקול שהמלחמה חפרוץ ב-5, 6 במש עם דמדומים. עכשו אנו יודעים

מדוע הם הקדימו. קראנו אצל הייכל ובכל הדו"חות של הצד השני למה הם הקדימו?

זאת היתה פשרה בין המצרים לבין הסורים, שעה 1400 אחת"צ. לא רק לנו אמרו

שתפרוץ מלחמה בזמן הזה העבירו זאת כך גם לקויים לכן לא היו ערוכים, אולי

בזמן הזה, זו השאלה השלישית

השאלה הרביעית - נמסרה הודעה לשגריר ארה"ב ב-1030 בבוקר או ב-1000 בערך

שאנו לא נחפז באש. אז אני שאלתי את השאלה מי החליט על כך? בענין כזה צריכה

להחליט הממשלה. אילו הממשלה זומנה בבוקר מוקדם ודאי שהיא היתה מחליטה.

היתה מחליטה לא. אבל זה ענין כבד מאד. מי מחליט על ענין כזה שלא פותחים

באש או כן פותחים באש. ב-67 החליטה על כך הממשלה כולה. לא רק ועדת השרים

לבטחון.

אתה אמרת שאתה שאלת מדוע לא פתחנו באש? סתי

דין.

שאלת שאלה זוף

ועדת החקירה - 4.8.74

ישיבה ק"ג - בוקר

הער. השר ס קול

א.י.

ס. קול :

אני שאלתי באותה ישיבה 4 שאלות.

יו"ר אגרנט:

בישיבה של 1200?

השר ס. קול:

אני לא זוכר את התאריך.

יו"ר אגרנט:

אבל זה אחרי המלחמה?

השר ס. קול:

אחרי המלחמה, מה היה לי לשאול כשבאו ואמרו לנו שהנה

באותו יום פורצת מלחמה, שמענו את שר הבטחון ולמעשה התחיל שם ויכוח מה יהיה

אם הסורים...

יריין:אני אחזור לזה כי הבעיה הוצגה בפניכם אם לפתוח ~~מפתח~~

באש או לא.

השר ס. קול:

אני רק שאלתי את השאלה לאחר המלחמה, את ארבעת השאלות

האלה. אני יודע רק דבר אחד שבסוף הישיבה הזאת היה איזה סיכום אם אתה קורא

את הפרוטוקול של הישיבה של יום הכפורים.

יריין:

אני מבין שהסיכום היה עם הפתיחה באש של המצרים. הישיבה

נפסקה עם הפתיחה באש של המצרים.

השר ס. קול:

אני הודעתי למזכיר הממשלה שלא היה שום סיכום כי קראתי

אחר כך בפרוטוקול...

יו"ר אגרנט:

בפרוטוקול יש סיכום.

שר ס. קול:

אז אני הודעתי שלפי מיטב זכרוני לא היה שום סיכום כי

הישיבה נפסקה ללא שום סיכום ושאלתי את מזכיר הממשלה איך בפרוטוקול נרשם

סיכום. כי בכלל לא היה שום סיכום. אני כחבתי על זה מכתב למזכיר הממשלה ואמרתי

שאני יודע שלא היה שום סיכום אז מדוע כתוב שם סיכום? אז הוא אמר לי. השר גלילי

נתן לו אחר כך סיכום. אמרתי: מה זאת אומרת הוא נתן לך? או שמקריאים סיכום כזה

בישיבה ושואלים את השרים אם הם מסכימים או לא.

יו"ר אגרנט:

מי אמר לך את זה, מזכיר הממשלה?

ועדה החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

הער: השר ס. קול

א.י.

ס. קול: כן. מי החליט על סיכום כזה? הממשלה נפסקה באמצע

המלחמה. הודיעו שהמלחמה התחילה וכזה נגמרה הישיבה.

ידין: אפשר לקבל העתק מהמכתב הזה?

ס. קול: מהמכתב למזכיר הממשלה? כן. יש לי העתקהמכתב.

לכן אני רוצה לאמר שהעניין הזה שכל הממשלה... זאת היתה הסיבה שאני דרשתי

במו"מ בקואליציוני עכשו ויש גם התחייבות על כך שתקום ועדת שרים לבטחון,

מצומצמת והוסכם על כך. גם ראש הממשלה הסכימה. מדוע? גם המפר"ל וגם אנוכי

אנו הרגשנו שהמצב הוא לא תקין. העובדה שכל הממשלה היתה ועדת שרים לבטחון

זה מימלא יצר מצב של אולי של החיעצויות ודיונים כפורום לא מוסמך. ואם

מדובר על מידע, כן היה מידע, לא היה מידע. השאלה האם לא היה מידע, או

שהיחה הערכה מוטעית על המידע או שהחאימו את המידע לקונצפציה שלא תהיה

מלחמה 10 שנים, ולכן רציח לדבר על הדברים האלה. באופן פורמלי כל החברים

של הממשלה אחראים. באופן מוסרי ובאופן מצפוני אני אסרתי גם לראש הממשלה

ואני חוזר על כך כאן, כי אני רואה את הסדר הלא תקין של קבלת החלטות בדיונים

שאוילי זה חלק של כל מה שקרה, אולי אילו זומנה ועדת השרים לבטחון אולי היה

אותו הדבר? אולי היינו מסתכנעים שאין סכנת מלחמה. אבל אני יודע שתוך נסיון

של 8 שנים, סוף סוף 3 מלחמות עברו במשך 8 השנים האלה. שבזמן שישנו דיון

על יד השולחן הכולל לרוכ ישנה גישה של לנקוט באמצעי זהירות יותר, להיות

יותר זהירים. אבל אני אומר בפירוש שאינני בטוח שהיינו מחליטים אחרת מכיוון

שאינני יודע מה המידע שהיו מביאים לבו. זה תלוי במידע אם אופרים שיש סכנת

מלחמה או אין סכנת מלחמה אבל העובדה היא שבמשך 10 ימים בין ראש השנה ליום

הכפורים לא זומנו אף פעם אחת וכשהיינו עסוקים בקרייסקי וכשטרסבורג ובדברים

אחרים, ואני שר כ משה, חבר ועדת השרים לבטחון, לא ידעתי עד יום כפור לפני

הצהרים אני בכלל לא מוזמן להשתתף בשום דיון על סכנת מלחמה, אני רואה את זה

כדבר קשה בשבילי. זאת היתה הסיבה שאני רציח להתפטר מיד אחרי המלחמה, לא

ועדת החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

העד: השר פ. קול

א.י.

פ. קול בזמן המלחמה. בזמן המלחמה לפי דעתי כל הריונים היו בסדר. אין לי שום טענות לגבי כל מה שהיה מאז פתיחת הקרבות ביוף הכפורים. הממשלה ישנה, דנה בכל, קבלה דו"חות יומם ולילה. הכל היה כפי שצריך להיות, לפי דעתי. בכל הענינים הכי כבאדים והכי קשים שעברו עלינו בחקופת המלחמה הזאת, בעיקר בראשיתה. בחקופה זאת אני חושב שכל הענינים התנהלו, מכחינת סדרי הנוהל, ומכחינת סדרי העבודה, והיינו שותפים והיתה האחריות והצבענו גם, והיו דיונים כנידים מאד, מאד, ואני אומר זה נמשך עד היום הזה. אולי זה הלך אבל עד היום הזה מזומנת הממשלה בכל ענין כבר אבל זה לא היה עד מלחמת יום הכפורים. גם בענינים אחרים לא רק בקשר למלחמה הזאת. אני פעם טענתי קשות נגד הרמטכ"ל למה שהוא נתן הוראה ליירט את המטוס הלומי, לפי דעתי זה היה אמשגה חסור. אני טענתי קשות נגד ראש הממשלה ושר הבטחון למה יירטו את המטוס הלבנוני? אמרתי שבענין המטוס הלומי לא היה זמן לזמן מוסר כי זה היה באמצע הטיסה אבל מטוס לבנוני אם צריך לעשות את זה או לא, אני חשבתי שזה היה דבר לא נחוץ וגם דר' חבש היה לא נחוץ לנו פה. אז היו לי לא פעם ויכוחים קשים בענין זה. אבל אני אומר מאז מלחמת יום הכפורים.....

יו"ר אגרנט: אתה טענת את זה לפי שהם עשו את הפעולה הזאת?

פ. קול: אחרי זה. איך יכולתי לטעון לפני זה?

יו"ר אגרנט: לא ידעת על זה. זה לא הובא בפני הממשלה?

פ. קול לא. זה לא הובא. אז היו לי טענות. אבל בדרך כלל אני

יודע שראש הממשלה מקפידה מאד על אחריות והיא מאד דמוקרטית אבל אני רואה את התקלה לא ברצונה או אי רצונה, אלא אני רואה את התקלה בעובדה שלמעשה לא היה מוסר מצומצם, ועדה שריט לבטחון מצומצמת ומימלא נוצרה מן מציאות כזאת שלא תמיד זומנה ממשלה כועדה שריט לבטחון ולכן עכשו עשינו פעולה כדי לסנוע זאת בעתיד. הצענו כאן מועצה לאומית לבטחון, מייעץ וגם ועדה שריט לבטחון. כדי לבחון את המידע. מה המידע, איך הוא זורם איך הוא מביע וכד'.

ועדת המקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

הער השר ס. קול

א.י.

יו"ר אגרנט

איזה מן הרכבה צריך להיות בסועצה הלאומית לעניני

בטחון?

ס. קול.

אנחנו הצענו שתהיה סועצה לאומית לבטחון שבה יהיו

אנשים שיש להם נסיון בתחום הצבאי, בעלי סמכא וגם בתחום המדיני. גוף שהוא יוכל לתת לממשלה עיצה א בענינים כבדים. כיצד ~~למצא~~ להעריך דברים, כיצד לנהוג וכד'. שהרי למעשה אין לממשלה היום מכשירים כיצד לבדוק את הדברים. הדברים טובאים ישר לישיבה, אילו הייתה ועדה שרים לבטחון גם כן הייתה צריכה שיהיו לה כלים לבדוק את הדברים.

ידין:

יש באיזה שהוא מקום סועצה לבטחון לאומי כפי שהצעתם?

ס. קול.

אני לא יכול לאמר שיש כי בארה"ב זה לא קיים בצורה

כזאת, זה אחרת. אבל אנו חשבנו, לאור הנסיון שלנו, חשבנו שזה נחוץ. אני יודע שכענין זה יש חילוקי דעות וסוכס זה יחברר בממשלה החדשה שתקום, איך? איך לבנות מוסד כזה בחור גוף סיעץ אבל שעצמו תהיה בעלת משקל. לא מוכרחים תמיד לקבל אותה וגם קבענו שההיה ועדה שרים מצומצמת לעניני בטחון על בסיס פונקציונלי וגם שמכל מפלגה קואליציונית יהיה לפחות שותף אחד, נציג אחד בתוכו.

לנדוי

כולל למשל גם מפ"ס.

ס. קול:

כן. כולל גם מפ"ס.

לנדויאז זה טוב יהפך לאותה ספיחה ~~מאגמא~~ שבגללה הגענו

לתופעות השליליות האלה שתארת לפנינו.

ס. קול.

אחן לך דוגמא - אם יהיו למשל 3. אין פה שום ענינים

של מפתח...

לנדוי

ראש הממשלה צריך להיות, סגן ראש הממשלה גם כן צריך

להיות. שר הבטחון, שר החוץ

ס. קול: ועוד שלשה

ועדת החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

העד ס. קול

א.י.

לנדוי. זה תלוי כמובן אם תהיה בסופו של דבר ממשלה מעוט

או נניח שתהיה ממשלה....

ס. קול אני מדבר על הסטרוקטורה עכשו.

אחרי כן ר.ב.א.

ישיבה ק"ג (בקר)

ר.ב.א.

העד. משה קול

לנדוי:

נגיד את המקסימום, מקיר אל קיר.

מ.קול:

או 7 או 8. יש הבדל, אז יש ממשלה של 20 וכמה חברים

יש ועדה של 7,8 זה בכל זאת גוף מצומצם.

היו"ר אגרנט:

אחה מציע בסיס פונקציונלי פלוס עוד 3 חברים?

מ. קול:

בסיס פונקציונלי ונציג אחד מכל מפלגה שהיא שותפה.

לנדוי:

אם כן אני שואל: האם מפ"ם זו סיעה לצורך זה? הלא אנחנו

מדברים על תופעות שכבר היו בעבר?

מ.קול:

כן. בעבר מפ"ם חסיד היתה משתחפת וגם אני חושב שהיא

צריכה להשתתף. היא אמנם חלק מהמערך, אבל בכ"ז היא

מפלגה כחוף המערך. אני לא רואה אפשרות להוציא אותה, זו מפלגה חשוב מאד ונושאת

באחריות המדינה.

לנדוי:

ז"א גם אם פעם רפ"י, או אחה"ע, או אחת מהחטיבות האחרות

לא תהיה מיוצגת על ידי נושא תפקיד, צריכים לצרף אותם.

מ. קול:אני מבדיל בין מפלגה, ~~הממשלה~~ מפלגת העבודה,

ובין המפלגות האחרות. אבל אני לא פוסק בענין זה.

לנדוי:

זה לדעתי אדוני השר, חשוב ביותר. מפני שהובא לפנינו

חומר על ההשתלטות ההיסטורית של ועדת השרים המצומצמת

שגדלה ותפחה במסך הזמן, עד שראש הממשלה אמרה - לדעתי, כצדק, לגוף פעין זה

אין כל טעם. אז נהפוך את הממשלה כולה לוועדת שרים ובטחון.

מ. קול:

על זה אני חולק על דברי ראש-הממשלה.

י. ירין:

מה החשובות שלך לטענתך, שהיא נראית לי - שאם הולכים לפי

הפרינציפ הזה - של נציג מכל סיעה - אז במצב שלנו

יכול להיות מצב, שאנשים שאחה דוקא לכאורה מעריך אותם מאד, כמו נניח רבין

או בר-לב, או יריב, איננו יודע איזה אנשים שיש להם נסיון ללא ספק בטחוני,

אבל בגלל שיקולים קואליציוניים הם שרי סעד או שרי עבודה, אז יוצר מצב, שועדת

שרים בעניני בטחון תהיה גוף פונקציונלי פלוס אנשים מכל מפלגה; שכבודם

ישיבה ק"ג (בקר)

העד משה קול

י' ירין:

במקום מונח, אבל בעניני בטחון אינם מוסמים ודוקא אותם האנשים שיש להם
נסיון מבחינה בטחונית ישארו בחוץ. אז צריך להוסיף גם אותם, ואז זה מגיע
כבר ל-13-14. מה החשבה שלך על זה?

החשבה שלי היא, שאני לא מחכוון להצביא את עניני

מ.קול:

הבטחון מהממשלה, כי בתקופה הזו בעיקר שאנחנו חיים בה,
הממשלה נושאת באחריות. ועדת השרים לבטחון, צריכה להיות גוף המכין את
הדברים, שהוא מקבל גם מידע לא חד-צדדי. למשל, אני טענתי באחת הישיבות
של הממשלה, שאני רוצה לדעת את הפרו ואת הקונטרס כאשר אני שומע את
הדברים ונתתי גם דוגמא, כענין קו בר-לב. אני קראתי ושמעתי בענין הקו,
שהנה היה ויכוח במטכ"ל בשעתו האם נחוץ בכלל הקו הזה שעלה הרבה מאד כסף?
והיו שניים ~~אשר התנגדו לקו הזה~~ שהתנגדו לקו הזה. האחד זה היה סליק והשני אריק
שרון, אשר התנגדו לקו הזה. אני שמעתי שהיה ויכוח על זה. אני אומר, אם
דבר כזה כבר מהותי מחליטים עליו, וזה קשור עם קונצפציה אז לפי דעתי, אם
מביאים זאת לוועדה חוץ ובטחון, היא צריכה לפחות לדעת את הנימוקים בעד
ונגד. זה לא יכול להיות שיבואו ויאמרו לה - הנה זה מה שהמטכ"ל מציע, זה
מה שהמטכ"ל מציע. אני צריך לשמוע את הפרו ותקונטרס אחרת אני לא יכול
לשקול דברים בצורה נאותה. אז ראש הממשלה לא מסכימה לזה, היא אומרת, שבודך
בלל מקובל, שהכרורים מתקיימים קודם במטכ"ל וצריך להביא לממשלה את העמדה,
ולא צריכה לשמוע את הויכוחו. אני לא הצעתי, שיביאו אלופים שהם יצביעו עמדות
שונות. זאת לא הצעתי, אבל אמרתי - שהסדר צריך להיות שאם אני שוקל ענין
כזה, למשל אני לוקח את הענין בקשר עם הקו החדש. שאלתי שאלה: הנה אנחנו
הולכים עכשיו ליצב קו חדש על יד המיצרים, שמאלה מהמיצרים וצריך להשקיע
בו הרכה כסף. אני רוצה לדעת איזה קו זה יהיה? האם זה יהיה קו נוסח קו בר-לב?
או שזה יהיה קו שהוא יהיה מכוסס גם על ניידות? מה מתכוונים בקו החדש הזה

ישיבה ק"ג(בקר)

העד. משה קול

ס. קול:

האם יש ויכוח על הקו הזה או אין? הוא צריך לעלות כמה מיליוני ל"י הקו הזה. וגם מהכחינה הצבאית, בהיותי 8 שנים בממשלה בוועדת שרים לכטחון, אני יודע. למשל, כימי "ממשלת אשכול", היו לפעמים הכרעות כבדות בוועדת השרים לכטחון. למשל אתן דוגמא בפניכם: היה דיון בוועדת השרים לכטחון, האם ללכת לכארמה? והיתה על זה הצבעה בוועדת חוץ וכטחון, ואולי קולי היה מכריע בהכרעה הזו. אני הצבעתי בעד. אבל אחר כך הקרב הזה עלה לנו בהרכב כוחות אדם, אני שמעתי אז את הנימוקים בעד ונגד. במשך שכועות, אולי של כמה חודשים, לא מצאתי מרגוע לנפשי, וחשבתי אני רוצה לדעת האם זה באמת היה צודק או לא? אני לא מדבר עכשיו על הצד האופרטיבי של הביצוע, כי על זה אין ביטוח בדברים האלה, אני מדבר על עצם ההחלטה ללכת לכארמה. אז אני הלכתי אחר כך למטכ"ל ובקשתי שיתנו (במטכ"ל המיד אחרי מבצעים ישנם תחקירים וכו') לי את התחקיר והחומר, מה דברו ואין העריכו אותו אחרי הקרב. קיימתי שיחות עם בר-לב, ועם אחרים. אני התעניינתי בזה כי רציתי לדעת האם זה היה שיקול נכון או לא נכון. אני נוחן את זה כדוגמא, יכולתי לתת דוגמא אחרת.

י. ידין: אני לא מכין את הסענה שלך. אם ללכת לכארמה או לא?

אין לי כל צל של ספק, שזו החלטה פוליטית ולא צבאית. המוטיבציה יכולה להיות צבאית, אבל ההחלטה היא פוליטית. בזה אין כל ספק, שזה צריך לבוא לממשלה, לוועדה שרים וכו'. אבל אותו הויכוח שאחרי הזכרת בקשר לקו בר-לב, כאשר קוראים את הסטנדרטות משייכות המטה הכללי אז, זה ויכוח מקצועי לחלוטין בין שתי השקפות צבאיות. אין שם שיקולים פוליטיים, רק שיקולים צבאיים. כן גיידות, לא גיידות? עכשיו נניח רגע אתו - הרמטכ"ל היה בסופו של דבר בדעה שצריך לעשות את הקו כפי שהוא עשה. ונניח שהיה אלוף שרון אז היה בדעה נגד. האם אתה מתאר לעצמך, שהיו מכיאים את זה לישיבת הממשלה, והממשלה היתה מחליטה נגד דעה ראש המטה הכללי בעניין זה, וראש המטה הכללי היה אומר: או שאני

ישיבה ק"ג (בקר)

העדי- משה קול

י. ידין:

ראש המטה הכללי, או שאני לא ראש המטה הכללי, כי שם הויכוח היה קיצוני לחלוטין. כאמ"ם כשכילי זו לא דוגמא.

מ. קול: אני מניח שאילו היה כך, היו מחליטים בער. אני מניח.

אבל אני חושב, שלפני החלטה, בכ"ז אם יש ויכוח כבוד שבו

נניה שניים, גם סגן הרמטכ"ל יש לו דעה נוגדת...

י. ידין: טל לא היה אז סגן הרמטכ"ל.

מ. קול: אז אני אומר הענין הזה, לפחות היו צריכים לשמוע את

השיקול, אני לא אומר שהיו מחליטים נגד בענין הזה,

אבל יחד עם זאת, לפי דעתי, הלכו פה גם מבחינה צבאית וגם מבחינה כספית,

הלכו פה הרבה. חלוקת המשאבים שלנו אינה כל כך גדולה.

י. ידין: אני פשוט רוצה להמשיך בקו הזה - יש ויכוחים רבים מאד

בצבא, שיש להם השלכה כספית עצומה, ובסופו של דבר, גם

חוצאה אופרטיבית. יש ויכוחים גדולים מאד אם למשל: לקנות אמצעים יוטר

ארטילריה ופחות כלים, יותר טנקים כאלה ופחות טנקים כאלה? זה כל הזמן. זה

מסוג העבודה של המטה הכללי, הדברים האלה חוזרים כל הזמן, וכל החלטה כזו

זה מאות מיליוני דולרים, ויכול להיות בסופו של דבר הרבה גודל. האם הכוונה

שלך שבעיות מסוג זה צריך להביא לוועדה?

מ. קול: לא הכוונה. אבל למס: אם נחוצות לנו

צוללות או לא, היה פעם דיון על זה. הנה

יש דוגמא שהיה ויכוח: אם לנו נחוצות צוללות, או שאפשר לחיות בלי צוללות.

פעם היה שיקול כזה פעם היה שיקול כזה.

י. ידין: זה סוג של דברים אחרים, כי פה ההוצאה

באפה עצומה והבעיות הן פוליטיות-אסטרטגיות.

ישיבה ק"ג (בקר)

הער: משה קול

ס. קול:

אתן לך דוגמא, יש לפעמים דברים שהם
אופרטיביים וגם פוליטיים. כארסה זה היה
ענין פוליטי וגם צבאי, אני בשעתו לפני שהצבעתי התעניינתי מאד לדעת: מה
ההערכה לגבי המחיר שנצטרך לשלם מבחינה אנושית, כי אני ציביליסט.

י. ירין:

רק בענין קו בר-לב שאלתי: מה הייתה ההחלטה
שלך יכולה להיות אז ולא היום, ומה ההשפעות של
זה על שר הבטחון ועל ראש המטה הכללי, טהם קבלו קו מסויים, בניגוד לדעות
פנימיות שהיו במטה הכללי וְההשפעה כלפי ההיררכיה הצבאית?

ס. קול:

אני עניתי על זה.

היו שיקולים רבים בוועדה שרים לבטחון, היו שיקולים
גם לגבי תגובות, אני זוכר שהיתה פעם הצבעה בוועדה שרים לבטחון כיצד להגיב,
אחרי שהוטבעה המסמך "אילת", בסופו של דבר היו הצעות אלטרנטיביות, בסופו
של דבר הייתה הצבעה ברוב דעות להפציץ את כתי-הזיקוק בעיר סואץ.

י. ירין:

ברור שזה מתחום ההחלטות הפוליטיות, זה

טבעי, אני מדבר על ההשלכות המקצועיות.

ס. קול:

לפעמים יש שילוב בין בעיה מקצועית וגם בעיה

צבאית.

היו"ר, אגרנט:

איך אתה עוזב על בעיית סכנת הדליפות של

מידע בעל סיווג בטחוני גבוה ביותר? כאשר

שרים מספלגוה שונות, מטבע הדברים שהם נוטלים על ידי שא מנהיגי המפלגה שלהם,
שאלות מרכזיות, איך שומרים על זה כאשר יש גוף גדול?

ס. קול:

קודם כל, כאשר אני זכנסתי לממשלה בחור יחידי,

הצבתי את הממשלה לגבי ואמרת - שיש דברים

שאני מוכרח להיועץ בהם, קבלתי היחר מהממשלה, שאני רשאי להיועץ עם שני

אנשים בענינים סודיים: האחד היה פנחס רוזן שהיה שר בממשלה, והשני - נציגי

בוועדה החו והבטחון בכנסת, שהוא ממילא שועם ענינים סודיים, בשעתו זה היה

ד.ב.א

- 30-26 -

ועדת החקירה - 4,3.74

ישיבה ק"ג (בקר)

העד' משה קול

ס. קול:

הררי בתקופה מסויימת, ואחר כך זה היה האוזנר. ידעתי שאני בעניינים סודיים
 לא רשאי לדווח עליהם, לא בתנהלת ~~ממשלת~~ אלא ~~מפלגתי~~ ולא בסיעה בכנסת
 אפילו. ואני לא דיווחתי, היה לי צורך להיועץ, הלכתי ונרעצתי בשני האלשים
 האלה או באחד מהם וכו'.

המשך דבריו רשמה ט.ק.

עדות ה ר ס. קול

או למסל שרי מפי'ס. אצאאא אני זוכר הסנוח ברזילי ויכדל חיים בנסוכ, אסרו
להוועץ
שהם קיבלו היתר, אאאאאא בשני אנשים, שהיה ידוע, הזן ויערי, שהיה ידוע שהם
רטאים להוועץ רק בהם ולא באחרים.

לנדרוי ואלה סותר להם להוועץ במי שהם רוצים.

השר קול לא, לא, לא.

לנדרוי: ככה זה קורה.

ירין האם האנשים האלה הושבעו כשבועת הסודיות של

המדינה?

קול: אני לא חושב שהם הושבעו. אבל למעשה לגבי נסיוני

אני בטוח ואף אחד מהשנים האלה לא הוציא מלה אחת

כסוף שמונה השנים. יש לי נסיון וצויין. ואני בטוח בזה. ידעתי יש דברים שהם

סודות בטחוניים של המדינה. אסור לדווח עליהם ואני לא מדבר עליהם. אני בכלל

חו ב שבענין זה של ההדלפות לא נבדק הדבר מנין הן באות. אני לא בטוח אם הן

באות מהממשלה. יכול להיות שהן באות מיוצאים שהם מסכיב לטרודים, שהם המקלים

חומר. למעשים אני יודע בישיבת הממשלה וקורא את עיון הגהרים שסגיע ואני כבר קורא

שם מה ואני שומע בסמ לה כדבר סודי. פעם הצעתי בכדיחות הדעת להזמין את האדונים

צמוקי וחריף לישיבות הממשלה, כדי שיהיו למחות שומרי סוד.

לנדרוי: אי- פטר אאאא לברר למסללת ישראל מי מדליף

לאדונים צמוקי וחריף?

קול: או אחרים.

לנדרוי: הזכרתי שני שמות ואני מסתפק בהם. זה במשך

כל השנים.

קול: אני אא סאסין ביודעי את השרים, שבעויני סודות

מדינה ממשיים - אני לא מדבר על כדיחה או דבר

קל שאינו נובע לענינים גורליים של המדינה, שעל זה אפשר לספר כסיעה או במסלבה,

או בעניינים כלכליים - אני מדר על עניינים שאנחנו מרחחרים עליהם הבוקר, עניינים בסחוניים או סדיניים שנוגעים גם למסילות. חרות - אני לא מאמין, בעניינים כאלה, אולי היו איזה מקרים, אבל אני לא מאמין שבעניינים כאלה היו דליפור.

אז מנין זה בא?

לנדוי

הענין אמא לא נבדק מאכראוי. אני חושב שהחומר הזה, העניינים האלה מגיעים להרבה מאד אנשים, והם בכלל

קול

לא שרים.

הדיונים בממשלה עצמה - אני מבין שחומר שמגיעים לממשלה זה עובר כל מיני ידים, אבל עצם הדיונים בממשלה,

לנדוי

שם יש הטרים, הקצרנית ומזכיר המטלה, מנין זה בא?

יכול להיות שזה בא גם מדיווחים בסיעות. יכול להיות "מדיווחים לסיעות, אני לא מניח ששרים מוסרים זאת

קול

לעונואים, אני לא מאמין בזה. אבל מוסרים דין וחשבון בישיבת סיעה ומתאימה מי יהו מדליף ויכול להיות לפעמים שזה בא גם מועדה חוץ ומסחון. אותם הדיונים מתקיימים על אותם נו אים כמעט באופן מקביל. כך שגם זה לא ברור, אך על פי שגם שם יש החיובות על סודות. זה באמת ענין כבד מאד. פעם שאלתי עתונאי אחד, האם הסקופ יותר חשוב מהאינטרס העליון של המדינה? הוא שתק ולא ענה לי.

הכריזים שאתה חייב להתייעץ עם שני אנשים..

ירין

מכיוון. אני יחיד.

קול

ומ"ם גם כן שני אנשים. מדוע הפרזניזם הזה חופש?

ירין

זו היתה החשבות בעובדה - לגבי לסחוח היתה החשבות בעובדה, שאין לי עם מי להוועץ.

קול:

- לנדוי יש לך מסמלה, האם זו בעיה סכלגתית?
- קול נכון, זה לא בעיה סילגתית, אבל אני רוצה לשמוע לפעמים, יקול דעת.
- ידין אם זה נכון, אתה חושב שזה נכון גם לגבי ראש הממשלה, של...ני שהיא מכיאה את העניין בצעה למסמלה, האם לא לגיטמי שהיא חשבת שהיא רוצה להוועץ עם כמה אנשים?
- קול כהחלט, אני מעולם לא טענתי נגד זה.
- ידין נגד ההתייעצויות ו"המטבח".
- קול לא, אף פעם לא טענתי נגד התייעצויות, לוי אשכול אמר שהוא רשאי להוועץ, אמרתי לה כמה פעמים, גבירתי את רשאי להוועץ עם מי שאתה רוצה, מה טאני טענתי הוא לגבי החלטות, לא לגבי התייעצויות, החלטות צריכות להיות בגוף שהוא מוסמך, אחרת, יך אתה מפרש את האחריות הקולקטיבית, אין לי שום טענות לגבי התייעצויות מוקדמות, זה טבעי לגמרי שראש ממשלה רוצה להיות מוכנה, גם באמצע המלחמה, כטאמרתי לכס פודס, העניינים היו כמשה אחוז לרעתי, היא קיימה התייעצויות לנני יטיבות המסלה, עם הרמטכ"ל וודאי עם עוד גורמים, אצלה בלשכחה, ראיחי זאת טבעי לגמרי שהיא גריכה לבוא מוכנה, או ולוי אשכול המנוח היה צריך לבוא מוכן והוא קיים התייעצויות עם מי שהיו רצה, עם הרמטכ"ל או מישהו אחר, זה לא ענייני, זה טבעי לגמרי, אני לא שוען נגד זה, אני טוען רק על סידרי קבלת החלטות לגבי אוחו דיון כיום ששי טענתי קשות מאד אין בכלל מוסד כזה של שרים במקרה נמצאים כחל אביב, שלא רצו להביא אחי מירושלים, מה זאת אומרת לא רוצים להביא אחי מירושלים?

עדות ס. קול.

היו"ר אגרנט נחזור **אשעאאא** לשאלת הדליפות, אינך חושב שהסדר גריך להיות לא שזכות חברי הממשלה להתייעץ עך מיטהו, אלא אם זה ענין כזה שכל כרי הממשלה מסכימים שזה מותר? וצא זה אחיות של הטר, זאת היא אחריות. כשביל זה הוא שר

ס. קול כן, אבל לא בכל ענין אני הולך להתייעץ. ב-90% אני לא הולך להתייעץ.

היו"ר אגרנט אני לא שואל על מה אתה נוהג בפועל.
ס. קולי אתה מדבר על הזכויות.

היו"ר אגרנט אני מדבר על הסדר, בגלל האופי הכסחוני הרציני ביותר. קראתי בסכר שיש בארצות הברית ששם יורבים שנים מחברי הקונגרס, **אשעא** ודומני שזו הועדה היתידה, ואחר אפר, שהוא שומע שעס חומר כזה, ואפילו לחברי המטפתה שלו הכי קרובים לא יחזור גליו. עד כמה שידוע לי בסועצה לבטחון לאומי אינס יושבים חברי הקונגרס, על רק **אשעא** אנשי הצנא השונים, צי, אויר וכך הלאה,

קול. וגם שרים.

היו"ר אגרנט הסקריטרי של ההגנה, מזכיר המדינה אולי, כמה שרים, לא כל השרים, וכסובן הדירקטור של ה"סי.איי.א. שהוא כעצם מנחה, **מבאאאא** המידע, אבל זו בעצם זרוע של נשיא ארצות הברית. אינני חושב שאפשר לבנות. אן לפי הסודל הזה, זוהי הטאלה, שאלת הסדיות, זה לא דמוקרטי. זה נכון. אבל יש דברים שהדמוקרטיה סוכרחה להשלים אתם.

ס. קול אתן לך דוגמא מה היה עכשיו. במשא ומתן הקואליציוני אני הודעתי לרש הממשלה, "בחקומה זו, שהממשלה תהיה עסוקה לרוב בענינים כסחוניים-סדיניים אני לא מוכן להיות יחיד יותר בממשלה, ונתתי לה את הדוגמא של ממשלה וילי ברנד. ששם אם **אשעא** רוצים מפלגה קטנה

עדות ס. קול

כשותפה, מוכרחים לאסטר לה נציגות. אני אומר שזה המצב הנימוק הקובע - אני רוצה שיהיה לי חשב שאוכל להרועץ בו. אמרתי לה את יושבת פה עם כל המסלוגה שלך בממשלה, אני לא יכול להיות יחידי במצב כזה. אני יודע שיש הדחות וגם שר הכנים אסרו: אנחנו ר'טנטר, נחנו יסלים לשבת בממשלה אבל למעשה מעובדות נקבעות מקודם. לא תמיד הייתה הטונה אולי מוצדקת, אבל בוודאי פעמים רבות הייתה מוצדקת. אצלנו יש בנין של ממשלה קואליציוני. זה לא כמו בכריסטינה הגדולה ולא כמו בארצות הברית. החתמות צריכה להיות לפחות בעניינים היורליים ביותר של המדינה. תמיד יש בעיות כאלה. זה בנין מסויי. שמעתי שהיו תמיד בעיות. גם בימי בן גוריון היו עיות, גם בימי אשכול. אביה הייתה לי הרושה, אני טמונה שנים שר, הייתה לי הרגשה של יתר טותפות כשהייתה ועדת שרים ניוחדת לכטחון מאטר בארבע השנים האחרונות הללו.

לנדוי

אבל צריך ראות כיצד הדבר נוצר. מכסה מהדברים

זאתה אומר נאן, אני חושב שהם אינם מובילים לפחרון.

למשל, להוסיף שר אני ישם התיעצות, זה טוב מרחיב את הממשלה. חוץ מזה לבחור אזרח אני מתנגד מכלל לכל המגמה הזאת. זה מרחיב את ההור של השרים שיוודעים את המידע הסודי דזה, ולכן מגביר את סכנת הדליפות. כך גאם רוצים שבאמת דברים סודיים ביותר יובאו לידיעה או להכרעה כמס'לה או בוועדת שרים, צריכים למלם מחיר בעד זה. והמחיר הזה של שר יהודי נותר עצה לעצמו - הוא מחיר זול מאד לפי דעתי.

קול

לכן הציתי שתהיה ועדת שרים מצומצמת.

ידין

אבל היא לא יכולה

לנדוי

הקשבתי יפה למה אמרת. אני חושב שאתה עצמך רואה

שיש דברים מסויימים שרצוי לעצמא להביא רק בפני

גוף יוחר מצומצם בתוך הממשלה.

נכון.

קול

לנרדי. ושם מתעוררת כל השאלה של ההרכב הקואליציוני

אגלה סוד ראש הממשלה אוסרת שזה לא יילך לפני

שזה טוב יתרחב עד כדי כך שאין לזה טעם. כך שגם כה לדעתי בריך לשלם סחיר. יכול להיות שיהיו מפילו שות ים קואליציוניים שלא יוכלו להשתתף בגוף הזה לפי יחסי הכוחות, או טיצטרכו לוותר על שרים שיש להם יודע מקצועי שחבל לוותר עליו בתוך הגוף המצומצם. אי-אפשר להינות משני העולמות.

ס. קול מתן דוגמא מה זה שיקולים כבדים מועדת שרים לעניני

בטחון, שאיש לא יודע על זה. מעולם לא סיפרתי

לאף אחד מחברי על זה, אבל מה אני מספר. בזמן מלחמת ההתשה הביא שר הבטחון

הצעה, באחת הישיבות, שנפציץ את כל חנות הכוח במצרים. התנגדתי לזה בתוקף ואסרתי

סיהיה הוסף מצרים טוב, ועם אמפליקציות חמורות ביותר. למעשה זה מורבן כל

המסק, וזה יכול להכזא לאמפליקציות גם אצלנו, שתהיה חגובה להפציץ גם אצלנו את

כל חנות הכוח. התנגדתי לזה. זה היה לפני שאנחנו התחלנו להפציץ בעומק מצרים.

זה היה לא רק עומק אלא מטרות. היחה נסיה בועדת השרים לבטחון לאטר את ההצעה

של שר הבטחון. ואז, לפי הסמכויות המקובלות, אסרתי שהענין נראה לי כל כך ככד

שאני מבקש לערער על זה בפני מליאת הממשלה. אני מבקש לזמן את הממשלה לישיבה

סיוהדת לדון בנושא הזה. זאת זכותי. בינתיים לא מבצעים, כאשר יש ערעור.

וא, בישיבה הבאה שר הבטחון הסתלק מההצעה. הוא ביקש שלא לקיים את הערעור.

לנרדי. האם היחה זכות ערעור מועדת שרים לעניני בטחון?

קול: כן. את הזכות הזאת ניצלו, בתוך סיבות ידועות,

לעתים נדירות, אם זה כאמת היה ענין כבד וקשה

מאד. אני זוכר רק מקרים נדירים שהיה ערעור כזה. אבלפה חשבתי שהענין כל כך

ככד, ועם התוצאות והמסקנות, שעל זה אני רוצה לערער. עצם הדבר שרציתי

לערער, מנע את הענין. הענין לא התקיים. שר הבטחון נסוג מההצעה. אני נותן לכם

דוגמא שהיו ישיבות וענינים בזמן מלחמת ההתשה, על כל מקרה היו צריכים להתחיל,

ללכת לכל מיני מקומות, כחוך. וסק מצרים, גם פשיטות, על כל דבר היה דיון. פעם
איכול היה חולה ובאנו לחדר הפיטות אליו ושם היה דיון על פשיטה לנאג' חטאדי.

אחרי כן - אא

ישיבה קב, בוקר

השר מ. קול

5847

זאת אומרת שועדת השרים לעניני כסחון היחה פעילה מאד ואחראית מאד. שום דבר גם לא יצא מועדה זו, אף פעם לא היו דליפות.

נבנצל: אילו ראש הממשלה היחה אומרת שיש לנו ידיעה מסוכן מסוים, אני לא רוצה להכנס לכל הפרטים על הסוכן הזה, - האם השרים היו מוכנים להסתפק בזה ולא לשאול.

מ. קול: בוודאי. הנה אחמול שיבחתי את ראש הממשלה על כך שלא סיפרה לשרים על כך ששלושת השרים שכידי קיסנינג'ר היחה הרשימה של השבויים בסוריה. היא אמרה ששמה על כך בסוד כי הבטיחה לו, כי אילו היה הענין מחפסם היחה אולי חקלה בענין זה. היא אמרה: אני מקווה שאין לכם טענות אלי. ואני אמרתי: לא, אני מסבח אותך על כך. זאת אומרת שאין פה בעיות, זה לא ענין של איזה חאבון ליריעות.

ידין: אני רוצה לחזור לפרובלמטיקה של הסודיות מאפקט אחר לגמרי. אני רוצה הנהרה על הכעיה של ועדה שרים קטנה מאד, או לא. לכאורה אפשר היה להגיד שיש ועדת שרים לעניני כסחון שהיא מצומצמת מאד, שרים מסויים, אקס-אופיציו או מומחים, אבל לא לפי מפתח. אבל הממשלה קובעת מראש סייגים שועדת השרים מטפלת בענינים אלה ואלה + מסויים, ובענינים אלה ואלה אין סמכות לועדה שרים לעניני חוץ וכסחון אלא למליאת הממשלה. זאת שיטה, אבל בשיטה כמו שיש עכשיו, שלא כך ולא כך, אתן לך דוגמה איפה הפרובלמטיקה. ד"ר נבנצל הציג פה שאלה אם ועדת השרים היתה מספיקת בכך שהיו אומרים לה שיש יריעות. הוא הלך צעד נוסף, ששום מודיעין לא היה עושה, ושאל אם הייחם מסחפקים אילו אמרו לכם שיש יריעות מסוכן. אני מחאר לעצמי שמודיעין לא היה אומר אפילו יריעות מסוכן, אלא היה אומר: יש לנו יריעות.

נבנצל: יש מקרים כאלה ויש מקרים כאלה. אני דיברתי על מקרה ספציפי.

ידין: הכעיה היא מה טיב היריעה, אם אפשר לסמוך על היריעה או

אי אפשר. היכף אביע קונקרטיה לשאלות שהיו בשבוע לפני

המלחמה. כדי שגוף יוכל להכריע לטעמים בשאלות גורליות, הוא חייב לדעת במודיעין לא רק מהי היריעה, אלא אם אפשר או אי אפשר לסמוך על היריעה. כדי שיוכל להחליט

5849

כך אתה אומר באותה ישיבה ב-12. תיכף אקרא לך את הדברים. מדוע יש לך כטחון שאם ביום ששי היו מכיאים לפניך את המצב, ואז היה עוד פחות ידוע, וסם ראש המטה הכללי וראש המודיעין ושר הכטחון, על סמך ידיעות שהם יודעים מכל המקורות מכפנים ומכחוך, באים ומודיעים לראש הממשלה ולאותם השרים שכן היו בוועדה: אלה הידיעות באופן כללי, לכן אנחנו חושבים שזה לא סביר, ולכן לא מציעים אפילו לגייס, מדוע אתה חושב שהיה קורה אחרת¹ אני רוצה להבין את העניין עד הסוף.

מ. קול:

אמרתי קודם כפירוש שאינני בטוח שהיו מחליטים אחרת, אני חוזר על כך שאינני בטוח. אבל אני אומר, אילו באו ואורטו שיש סכנה של מלחמה, אולי היו על יד השולחן מתעוררות הצעות שצריך לנקוט יותר אמצעי זהירות^{אם}, לא ביום כללי אלא אולי אמצעי זהירות אחרים. לא ניתנה בכלל אפשרות לקיים דיון כזה. מה יכולתי לומר בשבת כצהריים, כאשר כבר אמרו שבעוד כמה שעות תהיה מלחמה, הויכוח היה אם זה יהיה ב-4 אחר הצהריים, או ב-5 או ב-6, ומה יהיה אם הזורים לא יפתחו במלחמה באותו זמן שיפתחו המצרים, אם אנחנו רואים את שתי החזיתות ביחד ועלינו לפעול כשתי החזיתות ביחד, או לא. ער שכאו ואמרו: פתחו במלחמה כשתי החזיתות כחד.

ידין:

אני לא רוצה להחזוכה, רציחתי רק להכנס לפרולפסטיקה של ועדת ממשלה ורטור ועדת שרים בקשר לידיעות שהם חיוניות להחלטה, אבל הן ממקור כל כך סודי, שמוכרחים לצמצם עד כמה שאפשר - היו גם סימנים כשטח, לא רק מסרו ידיעות. כשביקרת עם שרים כגולן וכסיני ושמתתי מה שדיווחו אלופים, ושמתתי גם מה שחיילים

מ. קול:

אמרו, שוחחתי גם עם חיילים שהיו במעוזים וכד'. אם היה ריכוז ידיעות מכל הצדדים והייתי צריך לשמוע את זה באותה ועדת שרים. לא רק ידיעות מסוכן ולא רק ממקור זה או אחר, אלא גם מה שמדווחים מהשטח. לא היה שום דבר.

נבנצל:

רציחתי להבהיר על ידי שאלתי אם השרים יודעים שאפילו אם יש ידיעה, יכול להיות שהיה מועיל להם לדעת עוד יותר, אבל

סדר שני הם צריכים להגביל את עצמם -

5850

- ס.קול: הם מעולם לא שאלו למקור הסודי.
- נכנצל: כי העניין לא סוכל שימסרו יותר, אפילו אם זה היה עוזר להם לדעת יותר.
- ס.קול: שאלתי פעם, נדמה לי שזה היה אחרי המלחמה, אם המידע שקיבלנו היה משני הזרועות משלים, כלומר גם מהסודיעין וגם מהמוסד, או לא? שהיה ויכוח בין אנשי המוסד ואנשי הסודיעין לגבי הדברים האלה. המידע הזה סרוכז לא בוועדה השרים, אבל אם דנים אפשר לומר את הדברים. לפעמים ראש הממשלה מביאה גם את ראש המוסד וגם את ראש הסודיעין והם מדווחים בענינים אלה. יכול להיות שבמידע זה יש גם סתירות, ויכולות להיות גם ידיעות שזורמות מהשטח, מהמפקדים.
- היו"ר אגרנט: אני רוצה להעיר הערה כללית. אנחנו כרגע שואלים שאלות, עדיין לא פניעם דעות, ואין להסיק מסקנות לגבי עמדת הוועדה מן השאלות. אני אומר זאת גם לגבי עצמי.
- ס.קול: זה ברור לי לגמרי.
- יריין: אתה אפרת דרך אגב שהיתה קונספציה שלא חתיה מלחמה עשר שנים. מי אמר את זה?
- ס.קול: קראתי את זה בעתון.
- יריין: לא, אתה שר בממשלה - מישהו אמר לממשלה שלא חתיה מלחמה במשך עשר שנים?
- ס.קול: לא, לא נאמר דבר כזה. קראתי מפיו של שר הכסחון שהודיע בטכניון לסטודנטים, הדבר הזה היה בכל העתונים, שאין לצפות למלחמה בעשר השנים הקרובות.
- יריין: ניסינו לאסוף את כל ההודעות בפומבי של שר הכסחון, ולא מצאנו דבר כזה. אתה יכול לעשות לנו שרות, אולי מישהו ימציא לנו את הדברים, אחרי הבדיקה, כאף אחת מההודעות לא מצאנו את זה, אלא להיפך. מה שאנחנו ראינו בהודעה פומביות זה שהשנה חתיה מלחמה, שהמלחמה בלתי נמנעת, שלא נשלה את עצמנו. אבל אני שאלתי אם מישהו הציג קונספציה כזאת בממשלה,

5851

ונתת לי תשובה.

לנדוי. אחה בטוח שזה היה בטכניון? אם כן, נזמל אולי לאתר את זה.

מ.קול: נדמה לי שזה היה בטכניון. אני מוכן לבדוק את זה.

ידין: זו הייתה שאלה אינפורמטיבית, וקיבלתי תשובה.

השאלה האחרונה שלי היא לא שאלה, אלא בקורת, אם אפשר

לומר כפרוכוכציה, כרוח הדברים שאמר השופט אגרנט. הכנתי את הקונספציה שלך

מדוע צריך היה לקרוא לישיבת ממשלה. אני מבין את זה, עם כל ההסתייגויות שיש לי,

ואני לא קובע כרגע עמדה. השאלה שלי היא בכל זאת, האם כולם - השרים, אפילו אלה

שלא חברים בוועדה, לא היו רירגישים ולא צריכים היו ליזום הם ביוזמתם -

אחרי הכל, ב-25 בספטמבר פורסם כבר כעתונות ששר הכסחון נטע לרמה הגולן והוא

מודאג ביותר מהמצב שם, והוא נפגש עם אנשי סלוויזיה ועתונות וכו' - מדוע

אף אחד לא העלה בקשה בממשלה: אנחנו רוצים לדעת מה קורה ברמה הגולן, אנחנו

רוצים ריון על העניין. שר הכסחון רץ באופן מיוחד לגולן והוא מודאג מאותו יום.

אני מדבר כרגע מאזרח שלא ידע כלום, ראיתי כל יומיים כעתונות יריעה על רכוזים

גדולים בצפון ובמצרים, עם סימני צנזורה די ברור/ים, הרמטכל מכריז, שבוע לפני

זה או 10 ימים: הזרוע הארוכה של צהל תשיג את הריכוזים האלה וכו'. אפשר היה לכאורה

להרגיש שמהו לא בסדר, או כן בסדר. למה לא הוצגה שאלה כזאת.

מ.קול: אשיב לך. חמיר התייחסנו בספקנות ליריעות ולאינפורמטיביות שזורמים

מהארצות השכנות. אולי לא בצדק. עכשיו אני קורא סטנוגרמה של

פגישה של הייכל עם עתונאים גמרינים והוא מספר שסאדת זועזע מאד מהחלטה בעניין

ימית וראה כזה כוונה לשנות את כל השטח בסיני, אולי זה היה אחר הגורמים שזועזעו

אותו מאד וכו'. אצלנו היה סכיב נושא זה ויכוח בכיוון אחר. כדרך כלל היינו

מתייחסים ברצינות ליריעות שהיו מכיאים לנו, ולא לפרסומים שהיו כעתונות מארצות

ערב. כיו היינו שומעים כל כך הרבה אינפורמטיביות על מלחמה, שהיינו צריכים לחשוב

כל שבוע שחפרוץ מלחמה, עם תאריכים שסאדת נתן. האמת היא, אם למשל באותו שבוע

שאתה מדבר עליה מתקיימת ישיבת ממשלה - ועל מה הדין באותה ישיבה? על מה שקרה

ברכבת באוסטרית ועל נסיעתה של ראש הממשלה. / ידין: קראנו על זה.

ועדת החקירה - 4.3.74 - 51 - לפני כן רשמה אא
ישיבה ז"ג (בוקר)
מט

השר משה קול

פ. קול: אף אחד, לא הרמט"כל, לא שר הבטחון ולא מי שהוא אחר.
יריין: השאלה שלי היתה, מדוע אף אחד מן השרים, כאשר שמעו ששר הבטחון
היה ברמת הגולן, למה לא שאלו שאלה כשהוא הכריז שהוא מודאג
מהמצב?

פ. קול: יכול להיות שאתה צודק. אבל אני יכול גם להניח, ששר הבטחון
בדרך כלל - את זה אני אומר לשבחך - היה רגיל הרכה מאד לבקר
בחזירות. הוא מאד נייד ומבקר הרבה. היה נפגש עם חיילים. אבל מה שהוא אומר
בהזדמנות זו, אני לא מוכרח לחשוב באותו זמן שבאמת יש שם דבר כבד ורציני.
אם אני יושב בישיבת ממשלה ודנים על אוסטרית או על שטרסבורג, אגב אני הייתי
נגד הנסיעה, לפני הנסיעה וביקרחי את הנסיעה גם אחרי הנסיעה הזאת. מבלי שידעתי
שה קשור לבטחון. לגופו של דבר, הייתי נגד הנסיעה לקרייסקי.

יריין: בקשר לזה רק שאלה וכזה אני גומר.
אתה אומר שכבר בערב יום כיפור מזכיר הממשלה צלצל אליך
כדי לשאול אותך איפה אתה תהיה?

פ. קול: כן.

יריין: זה לא עורר אצלך תמיהה?

פ. קול: אני שאלתי אותו למה. הוא אמר: יכול להיות שיהיה צורך.

יריין: לא פירט?

פ. קול: לא פירט שום דבר.

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

נבנצאל: היה בטח מוכן שלצורך בטחון או חוץ ולא בענין פ"חות או משהו.

פ. קול: הוא לא אמר שהיתה התייחסות של השרים בתל-אביב, כל האנין ירד עלי כשצלצלתי מבית-ההכנסת לתל-אביב. כשאמר לי ליאור: בו לתל-אביב מיד.

ידין: אני התכוונתי לצלצול של ארנון.

פ. קול: לא ידעתי שהיתה ישיבה כיום ששי בתל-אביב.

היו"ר אגרנט: יום לפני זה, זאת אומרת,

פ. קול: יום ששי.

לסקוב: אני רוצה לשאול כמה שאלות בענין חוץ ובטחון ואחר-כך איך העניינים עובדים מבפנים כדי לנסות להבין.

מאחר וועדת חוץ ובטחון כפופה, היא לא באה כסקום הממשלה

אלא כפופה לממשלה, למה לא נוהגים בוועדת החוץ והבטחון כמו שנוהגים נניה בוועדת שרים לענייני כלכלה שבה היו"ר הוא שר הכלכלה, או בענייני ירושלים שהיו"ר שלה הוא שר המשפטים, בענין בטחון, שר הבטחון, בענייני עבודה שר העבודה, וכו'. פה רואים, אם הועדה הזאת היא כפופה איננה מוסמכת להחליט אלא אם כן הממשלה, למה להעמיד את ראש הממשלה בשני לחצים, בשני דיוניס?

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

ס. קול: התשובה לכך היא כזאת: כשהייתה ועדת שרים מצומצמת לבטחון היה אפשר להחליט גם שר בטחון וגם ראש ממשלה. וזה נשאר. מכיון שהוא היה גם שר בטחון וגם ראש ממשלה, הוא נשאר יו"ר. בממשלה הזאת אין ועדת שרים לבטחון, הממשלה כולה היא ועדת השרים לבטחון. ממילא ראש הממשלה היא יו"ר של המוסד הזה.

לסקוב: בדיונים שמתקיימים בנושאי בטחון בממשלה ובממשלה כועדת חוץ ובטחון, וועדת חוץ ובטחון שהיא לא זהה עם הממשלה.

ס. קול: היום היא זהה.

לסקוב: באיזו וריאציה שהדבר איננו כן. האם זכור לך במשך התקופה שאתה משרת כשר, ששר הציע הצעה והיא לא נידונה, או ששר שאל שאלה ולא קיבל עליה תשובה בנושא בטחון בסוכן הרחב, זה יכול להיות צה"ל, המוסד או הש"ב, מי שלא מופיע בפני המוסד הזה. האם נשאלה שאלה ולא ניתנה תשובה? האם העלה שר נושא לדיון בעניינים האלה, והעניינים לא נידונו?

ס. קול: בדרך כלל העניינים האלה נידונו. או שהיתה שאילתא, לרוב ניתנות תשובות. ואם יש תביעה לקיים דיון בנושא בטחוני, לרוב מתקיים הדבר. אלא לפעמים גם מותר לסרב. נניח ששר הבטחון אומר: אני לא רוצה להשיב לשאלה.

לסקוב: בממשלה, זכור לך מקרה כזה?

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

ס. קול: לפני שבוע אני שאלתי את שר הכסחון, מה הן הסמכויות של סגן הרמט"כל. אני בוועדה שרים לבסחחון רוצה לדעת, מכיוון שמכל מני צודים אני שומע.

לסקוב: זה ענין מדיני או ענין צבאי?

ס. קול: אם למשל, היה אלוף גונן מפקד פיקוד הדרום ושלחו אותו מתפקידו, הוציאו אותו מתפקידו. מינו במקומו, דה-פקטו בזמן המלחמה היה בר-לב, דה פקטו לא דה יורה. הוא נשאר. אחר-כך מינו במקומו את האלוף טל, את סגן הרמט"כל. כעבור חודשיים ימים מסלקים את סגן הרמט"כל מהתפקיד הזה וממנים במקומו את האלוף "כרן", את האלוף אדן. אם זו ועדה שרים לבסחחון ולא סמשלה, ואין היום מוסד אחר, אני רשאי לשאול שאלה, מה הסיבה ש לחילופין האלה המהירים. לא היה מקובל בממשלה במשך שנים שבמשך חקופה כל כך קצרה היו כל כך הרבה חילופים בתזית אחת שהיא אולי תחזית. מה הסיבה? ואחר-כך אני שומע שסגן הרמט"כל, הלוא אצלנו אנתנו מדינה קסנה, ובמדינה קסנה אני שומע מחיילים ולא רק מחיילים, זה עושה דפורליזציה בצבא, שסגן הרמט"כל נענש בעד זה שהוא אמר בעדותו בוועדה שלכם.

לנדוי: איזה חייל סיפר את זה?

ס. קול: סיפרו לי כמה חיילים, והוא היה כמצב רוח קשה. עצם הדבר שמהלך דבר כזה מסכיב. אני לא שאלתי אם הוא נענש או לא, אני שאלתי אותו מדוע הוציאו אותו מאלוף פיקוד הדרום, והוא מונה לפני חודשיים ולא יותר, והוא ממהלך במצב רוח קשה מאד וכדו'. זה לא סתם מפקד.

ישיבת ק"ג (בוקר)

השר משה קול

יש לי הערכה גדולה מאד אליו. אבל עצם הדבר שהוא סגן הרמט"כל. פעם אחת שאלתי, קיבלתי תשובה: לא מוכן להשיב על השאלה הזאת. פעם שניה שאלתי מדוע הוא הועבר מתפקידו. אמרו לי: יש לו הסמכויות של סגן הרמט"כל.

נבנצאל: אני מבין זה פחות סירוב למסור אינפורמציה מאשר חוסר

נכונות להתרוכח על זה?

מ. קול: אני לא יודע. קיבלתי פעמיים סירוב לקבל תשובה. בפעם השניה

היתה תשובה יותר מספקת.

נבנצאל: אתה חייב להשלים עם זה?

מ. קול: אני לא חייב להשלים. אבל פעמיים שאלתי. בפעם השניה נעניתי

שיש לו הסמכויות של סגן הרמט"כל. אני לא יודע מה הן הסמכויות

של סגן הרמט"כל. אני יודע שסגני שרים יש תמיד בעיה כיניהם לבין המנכ"לים.

אני מניח שיש בעיות בין סגן הרמט"כל, אם הוא לא ראש אג"ם, ובין הרמט"כל.

אני מניח שיש בעיות כאלה, בעיות אנושיות וכדו'. אבל שאלתך אז אני עונה לך.

בדרך כלל, לרוב היתה הענות.

לסקוב: אני אשאל בכמה נושאים. במשך השנה האחרונה, לפי הפרוטוקולים

נאמר כמה פעמים, שהצבא הסדיר + חיל האוויר, יוכלו לבלום

מחפפה מצרית וסורית עד שיגייסו את המילואים. האם בקשר להערכה הזאת נשאלו

שאלות?

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

מ. קול: לא.

לסקוב: נאמר שסוריה בלי מצרים לא תעשה מחקפה רכתי. האם ההערכה הזאת נידונה, מי שהוא שאל שאלה? בקשר לכך?

מ. קול: זה היה ביום הכיפורים.לסקוב: לפני זה.מ. קול: לפני זה - לא. אני לא זוכר.

לסקוב: האם נמסרה לכם אינפורמציה על התראה שתקבלו. משך ההתראה שאנחנו נקבל?

מ. קול: לא, אני לא זוכר.

לסקוב: היה דיון או היחה סקירה מה הם היתרונות והמגבלות של מחקפה מנע? האם בקשר לנושא הזה היו שאלות או הערות?

מ. קול: לא, זה היה ב-1967.

לסקוב: זה היה גם ב-1973 לפי הפרוטוקולים. מאיזו שהיא תקופה שיש, מבחינת יחסי החוץ שלנו, שאנחנו מבודדים. לא רק מבודדים אלא עד כדי כך שיש סימנים של התרת הרצועה. זה מצב שנותן לאויב הרבה יותר חופש פעולה משחיה לו אילו לא היינו מבודדים, ואילו לא היינו

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

מתירים את הרצועה ומעבירים החלטות שצריכים להוציא או לזרוק את ישראל מהאו"ם. האם זכור לך שמי שהוא מהשרים, תוך משר החוץ, העלה משהו בקשר לצורך לנקוט בצעדים, לאשות איזון שהיא פעילות כנגד ה"טרנד" הזה שקורה. ה"טרנד" הזה נמשך זמן רב. בכל אופן, סמוך ל-1967.

מ. קול: היו בממשלה לא פעם דיונים לאחר סקירות של שר החוץ, לאחר הצבעות באו"ם.

לסקוב: סאספקט בסחונני?

מ. קול: חיכף אביע לזה, למשל, כאשר שר החוץ דיווח על ההצבעות שהיו בעצרת ומדינות מערב אירופה הצביעו נגדנו, וגם מדינות אפריקה, חלק גדול היו נגדנו. במגעים הם היו חסיד אופרים שהם צריכים לצאת ידי חובה, אבל מדינות אירופה שה צביעו נגדנו. היו שרים שאמרו שזה ענין שמחזיל להיות מדאיג, שזה מכניס אותנו למצב של בדידות, שהמדינות הידידותיות שלנו וכדומה. יחד עם זה, היו פעולות בסחונניות מכצעיות שאני חשבתי למשל, שלא רק אני, היו עוד שרים, שתשבו שהם יוצרות אוירה לא טובה סביבנו בעולם ושאן מקלקלות את שמנו. ונוסף לזה שואלים שאלות האם באמת אנחנו מתכוונים לשלום או לא. אפילו בין ידידים.

לסקוב: אבל לאחרונה היו לפחות שני מקרים שבוודאי יכלו לתת לנו סיכום למצב, זה הרצח בלוד והרצח במינכן.

מ. קול: זה פעל לרעת הערכים.

ישיבה ק"ג (בוקר)

השר משה קול

לסקוב: מה אנחנו כקו, כמדיניות, כמאמץ ממלכתי של ממשלה ?

ס. קול: אני חושב שאחרי מינכן עשינו מבצע גדול להסביר את הסכנה של המחבלים בעולם, וגם נסיצו בענין זה לעשות פעולות. הייתה פעילות רחבה מאד בענין זה לאחר מינכן, וגם לאחר לוד היו דברים מזעזעים מאד, אבל היו גם טענות קשות נגדנו. לא/אחת. כי למשל, אם אתה רוצה אמנה אותם, ריסוס השדות בעקרב, של הערבים. פרשת הבדואים ברמיה, אני מדבר על ההדים שהיו לזה בעולם.

לסקוב: אני לא מדבר על ההדים בעולם של ידידים אלא על אירוזיה.

ס. קול: אירוזיה, יירוט המטוס הלכנוני שבוע ימים לפני ועידת רומא, כשאנחנו לחמנו נגד חטיפת מטוסים, והנה אנחנו צריכים להופיע כנאשמים ברומא ~~מאמץ~~ במקום אשמים (?). כאשר שאלתי את הרמט"כל בקשר ליירוט המטוס הלובי, אילו היה סס לכיוון ישראל, אני מבין. אבל עוד חצי דקה היה יוצא לכיוון מצרים. למה נחת את ההוראה הזאת ? אמרתי לך שזאת היתה טעות בתום לב. שלכלך אותנו בכל העולם שישראל מפנהגת בצורה זאת. היו תופעות שהביאו את ישראל למצב של בדידות. אין כל ספק בזה שזה יצר אירוזיה גדולה מאד לגבי האמינות שלנו אם אנחנו רוצים שלום או פחרון באיזור.

סגן השר שלי היה בכינוס של האינטרנציונל הליברלי, שאני סגן נשיא שלו, ושם נישב אליו מנציג המפלגה הליברלית האיטלקית מניור מלגודי, שהוא יריד נפש שלנו ונישב אליו חורן שהוא שר החוץ של לוקסמבורג ואמרו, זה היה אחרי פרסום מסך גלילי הידוע.

המשך רשמה אי

ועדת החקירה - 4.3.74

לפני כן פ.ט.

ישיבה ק"ג - בוקר

א.י.

הערה: השר פ. קול

ואסרו

Do you really think that any body believes in peace attantion
of Israel now? Do you really want peace? or you want to remain
for ever in those territories. You are ~~agg~~ against compromise
How we, your friends, can take you seriously, after all this?

האירוסיה הזאת הלכה וגברה.

לסקוב: אני מכיר את כל הדברים האלה שקרו. כל

הדברים האלה היו בעתונות. אבל אני רוצה להבהיר את השאלה שלי.

ב-67 זה היה נאצר שסגר את העלת סואץ, נכון? למה או איך זה קרה
שאנחנו לא יכולנו לארגן את כל אלה שנפגעו כחוצאה מזה שהתעלה נסגרה
בשביל להוות לחץ על נאצר? ואיך זה קרה שנאצר וסאדת אחריו והרוסים
הצליחו להפוך את כל העניין הזה נגדנו?

פ. קול: אחת יודע שלינדון ג'ונסון ניסה לקיים את

הערכות שאייזנאוור נחן לנו ב-57 כשעזבנו את סינ והוא פנה אישית
לכל המעצמות הימיות, ב-67, לפני מלחמת 6 הימים, הוא בקש לארגן את
הארסדה הידועה כדי לפתוח את המיצרים וחוץ מאוסטרליה והולנד, אף
אחד לא רצה להצטרף. כולם הסתלקו אחד אחד...

לסקוב: אני מדבר לאחר מלחמת 6 הימים.

פ. קול: אבל בסופו של דבר זאת הוכחה טובה מאד, ארוני,

שלמעשה הערביות האלה גם של אייזנהאור וגם של אחרים הם שווה כקליפת
השום. כי כשהיה צריך לקיים אותם לגבי ישראל אולי זאת הייתה אחת הסיבות
שהוא הסתכל אחרת על המבצע שלנו כשפתחנו את המלחמה כי כרגע מסויים הוא

סלגרף לנו: **If you will act alone you will stand alone**

ואז אנחנו עכבנו ליוסיים. ואחר כך כשהחברר שהוא לא יכול לקיים ששם דבר

ועדת החקירה - 4.3.74

א.י.

ישיבה ק"ג - בוקר

הערד: השר ס. קול

ס. קול. והוא לא יכול לפתוח את המיצרים, אז הוכח הדבר.

לסקובי השאלה שלי לא היתה בקשר לערביות.

ס. קול : אבל אם ג'ונסון לא הצליח איך אנחנו יכולים להצליח?

לג'ונסון היתה יותר השפעה מאשר לנו והוא כאמת ניסה ורצה לעשות את זה.

מה אנו יכולנו לעשות? אז עובדה היא שיש לכנראה לערכים השפעה רבה. כל

העולם כורע ברך. כשאני טלפנתי לוולטר של בזמן מלחמת יום הכפורים

"If Jewish blood less important than oil."

ושלחתי להם את האגרות המאשימות קשה את היחס של אירופה שלא נתנו לאמריקאים להוריד את המסוסיס שהגיעו לעזרתנו. רק מדינה אחת שאין לנו שום יחסים איתה,

היא הרשתה לאוירונים האלה לרדת וזה היה דבר מחריד מאד. שכל אירופה זאת

נכנעה ואני עד היום ברוגז אהם, עם ידידי באינסטרנציונל הליברלי וכעיקר עם

של. על כל ההתנהגות המחפירה הזאת שלהם שלמקשה היו מוכנים להפקיר אותנו.

אני אסרתי להם ..... אז זאת היא מציאות אכזרית מאד בעולם. כולם רודפים אחרי אילי הנפט ומלכי הנפט.

לנדוי האם יש לך הצעה מעשית לחלוקת הסמכויות או העניינים

שיובאו בפני הממשלה כולה, בפני ועדת השרים המצומצמת.

ס. קול אני חושב שועדת השרים המצומצמת צריכה קודם כל להיות

מוסד סכין, בודק ושמה אפשר למסור דברים וחייבים למסור דברים שאולי לא

צריכים למסור לכל הממשלה. גם מטעמים של סודיות.

יו"ר אברנס. אך לא מוסד מחליט?

ס. קול: יש דברים שהוא צריך להחליט לבדו ויש דברים שהוא צריך

להביא גם לממשלה לאישור. אני לא בעד הפקעת הסמכויות מממשלה. אבל אני אוסר

לפי דעתי, יש דברים שהוא יכול להחליט לבד, למשל מבצעים מסויימים, אם צריך

ועדת החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

א.י.

הער. השר מ. קול

מ. קול: אם נהיה פעם במצב כזה לא מוכרחים לבוא למליאת הממשלה מבצעים. ככה היה מקובל גם בעבר, שמבצעים, פשיטות, פעולות מהירות וכד' אז ועדת השרים היתה מחליטה. אבל יש עניינים שמוכרחים להכיא אותם לממשלה, אלה הם עניינים מאד כבדים שהם באחריות כוללת של הממשלה. אז אני נגד הפקעת הסמכויות אבל צריך לעבד קונסטיטוציה אגב, יש קונסטיטוציה מסויימת אבל לא לנושא הזה. הקונסטיטוציה אצא הקיימת היא מה הם סמכויותיו של שר הבטחון לגבי פעולות של מבצעים. נניח כלכנון, פעולות שעשינו או פעולות אחרות או מה הם הסמכויות של ראש הממשלה יכולה לאשר לו.

יו"ר אגרנט מה ההבדל אם כן, בין מה שאתה מציע כשאתה אומר שלגבי מבצעים מסויימים ועדה חוץ ובטחון יכולה להחליט בעצמה אבל לא לגבי דברים אחרים, אז אין הבדל?

מ. קול: אני אומר אם יש סכנה של מלחמה, סכנה של התקפה על המדינה או שצריך להחליט על פעולת מנע, לפי דעתי זה מוכרח לבוא לממשלה, זה לא יכולה להחליט ועדת שרים. ויש דברים שועדת שרים יכולה להחליט לבדה בסמכות הממשלה גם כן. יש צורך בענין זה קונסטיטוציה מפורטת איך לנהוג.

לנדוי: עוד שאלה ביחס למועצה לבטחון לאומי. לי יש הרגשה

שהרעיון הזה עוד לא התבשל די צורכו ועש כמה שאני רואה מהעיון דוקא המפלגה שלך שהציע את זה. אז אולי יש לך איזה רעיונות יותר מגובשים? מפני שלי נראה לכאורה א) במדינה שלנו לא צריכים להרכות בגופים וכמנגנונים חדשים אלא סם באמת יש טעם לזה. טעם מכריע. המועצה הזאת, אם היא לא תוכל לקבל את המידע הסודי ביותר, וזה בעצם המבחן, אז זאת תהיה דופליקציה של הממשלה עצמה. הממשלה היא מועצה, שרים נועצים ביניהם ככה שאולי נצטרך לדון גם בזה אני לעה עתה אינני משוכנע שזה נחוץ או שזה מוסיף משהוא.

ועדת החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

הער. ס. קול

א.י.

ס. קולי

אני לא התכוונתי שמועצה לבטחון לאומי צריכה לדרון

בעניינים שוטפים. זה ענינה באמת של ועדה שרים לבטחון ושל הממשלה. אני

התכוונתי שמועצה לבטחון לאומי צריכה לדרון אולי בקונצפציות. בעניינים יותר

כלליים, בסיסיים של בטחון ובעניין זה אם היא חחוה דעה, ישבו בה מומחים

גם לבטחון וגם למדיניות זה יכול להיות משקל כבד לגבי הממשלה שהיא חרוון

בנושא הזה. אז אם מדובר על קונצפציות זה לפי דעתי, טוב שיהיו מוסד כזה

שאפשר יהיה להביא בפניו שאלות וולבקש אותו שהוא יחווה את דעתו לגבי

נושאים מסויימים, זאת היתה עיקר הכוונה. אבל לא לכך. . .

יור' אברנט.

זה בעצם גוף של מומחים שמזמנים אותם מדי זמן לזמן,

כך אתה אמרת צנאיים ומדיניים.

ס. קול:

כן, אבל לא בעניינים שוטפים כי אחרת זה כעצם דופליקציה

בהכנדה ואין כוונה להכיבד. אבל בויכוח הזה שהיה לגבי הגוף הזה למשל, אמר

השר פרס שהוא חושש מאד מפני גוף כזה אבל יחד עם זאת הוא חושב שנחוץ מנגנון

במשרד ראש הממשלה שהוא ירכז ידיעות שהוא ירכז מידע ושהוא יעדכן את הממשלה

ואת השרים או חברי ועדה שרים לבטחון בכך. התווכחתי אתו ואמרתי לו לא לזאת

אנו מתכוונים זה לא אותו דבר מה שאתה מציע. מנגנון כזה מיטלא צריך להיות

נבנצל.

דומני שזה לא הצד הכי חזק של ממשלת ישראל לקבל עצות

ממומחים ולהתיחס אליהם לעומק.

ס. קול:

אני מסכים אתך. גם בשטחים אחרים קיימת הבעיה הזאת

לקבל עצות ואחר כך לא להתיחס אליהם. ~~בצל צאצא אצאא~~ אני לא אומר שצריך תמיד

לקבל את העצות אבל צריכים להתיחס אליהם בכל כוכד הראש ואם לא לא צריך לקבל

כי נוחני העצות כודאי מתכוונים לזה ברצינות וגם צריכים לתת מזמנס היקר.

אני התכוונתי לגוף כזה שהוא לא יהיה דומה למועצה שקיימת בארה"ב ובארצות

אחרות אלא לגבי תפיסות בסיסיות וכו'. למשל אני אתן דוגמא - היה ויכוח עכשו

ועדת החקירה - 4.3.74

ישיבה ק"ג - בוקר

הער: השר ס. קול

א.י.

ס. קול. לגבי צה"ל. הדגש היום בצה"ל הוא על חיל האוויר ועל

חיל השריון. היו טענות האם בחקופה זאת מה תפקידו של התי"ר, האם התי"ר צריך לצאת למלא תפקיד, אני מדבר מבחינת הקונצפציה, בחקופה זאת הוא נניח הצנחנים אבל בעיקר בעיה חיל הרגלים, איך צריך להפוך הבניין של צה"ל לסקוב

המטה הכללי זה תפקידו.

ס. קול נושא כזה שהוא נושא לבדוק אותו, לשמוע תגובות על זה אולי גם כמקצה לבטחון לאומי. כי זה לא עניין שוטף זה עניין יותר בסיסי כמובן שזה נובע לכל חקופה וחקופה. בכל חקופה הבעיות הן אחרות וכו'. למשל כשאני שאלתי באחת הישיבות אחרי המלחמה - שמענו שכל מה שהיה בידי האויב מבחינת כלי נשק היה ידוע לנו או היה בידינו. אבל האם למשל הצבא שלנו הוקן מבחינה פסיכולוגית מבחינה שהנה יכול להיות מצב כזה שמול שריון שלנו פתאום תופיע מסה כזאת של חיל רגלים עם טילי כחף שהיו ידועים לנו, זה לא היה שום סדר. זה הכל יכול להיות כוון שהמצרים מוכנים להקריב כל כך הרבה אנשים, אלפים, ולהעמיד אותם והם באמת הקריבו רבים אבל השאלה היא האם ראינו לנגד עינינו בכלל אפשרות כזאת, שהנה פתאום הכחדים שלנו יהיו המומים כשלב הראשון של המלחמה ממסה כזאת ששטפה אותם עם הצידור הזה האישי האנטי סנקי. אני עניתי לשאלה הספיציפית כיצד אני מתאר לי, כמובן שיש פה מקום לבדוק עוד הרבה דברים, זה מחשבות ולא ניסוח סופי ומגובש.

אחרי כן ר.ב.א.

ד.ב.א.

ישיבה ק"ג (בקר)

הער. משה קול

היו"ר אגרנט:

אני ורצה לשאול יותר עוררתי שאלות קבוצה
האחת היא - אתה ינך חוטב כי במצבים מסויימים,
ביחוד כאשר יש פתאום הפתעה של מלחמה, יר כמעט אפשרות ודאית שהמלחמה תפרוץ,
לא צריכה להיות בידי ראש הממשלה, סמכויות חירום מסויימות, למשל, לגייס
מילואים? להחליט על כך מבלי לזמן את הממשלה?

מ. קול:

אני חושב שכן, אבל נל כך צריכה להיות החלטה,
יש לה סמכויות אא כאלה.

היו"ר אגרנט:

כן כודאי זה צריך להיות על פי החוק.

מ. קול:

אבל עד היום אין לה.

היו"ר אגרנט:

האם אתה בעד קבינט מלחמה או לא? ז"א, קבינט
מאד מצומצם לצורך ניהול מלחמה?

מ. קול:

הנסיון לי הוכיח, לאור הנסיון של מלחמות

שעברתי אותן, וזה שלו מלחמות, אני חושב שאין

צורך בזה, אם ישנה ועדת שרים ויש ממשלה, למעשה הממשלה יתה במצב של
קבינט מלחמה, ואני לא ראיתי שהיה ייזה שהוא פגם בזה. הממשלה פילאה את חקירה
בתקופת המלחמה, ביום-הכיפורים, אני חושב כמלוא מיצוי הסמכויות. המטכ"ל
בא, שר הבטחון, פעמיים ביום, שלוש פעמים ביום, יום ולילה, אני חושב שזה
היה באמת קבינט מלחמה. כמובן וראש הממשלה חיעצה קודם.

היו"ר אגרנט:

הדיונים בממשלה יכולים לקחת הרבה זמן מטבע הדברים,

מקצו יש הרבה חברים, כל אחד מביע דעה. אני

ראיתי שהדיון ביום שבת בבקר היה באמת כבד ובסופו של דבר לא הדעתם לטוב
מסקנה.

מ. קול:

הדיון היה האם לפתוח באופן מקביל חזית גם

עם הסורים?

היו"ר אגרנט:

הי דיון מאד מסושן ובסוף היו חברים שאמרו -
אנחנו הופתענו ואנחנו יכולים להחליט, אנחנו

ישיבה ק"ג (בקר)

העדי משה קול

היו"ר אגרנט:

צריכים להחליט. זה גורע מהיעילות של דיון על ידי גוף מורחב.

אבל בזמן המלחמה לא היה מצב זה. למשל ס. קול:

היו שתי הכרעות קשות מאד ואחראיות מאד במסגלה

בזמם המלחמה. האחת - בתקופת הראשונה - לרכז את כל המאמץ ולנו בצפון,

כי מצפון תפתח הרעה, מטם היתה סכנה גדולה למדינה. לא במקרה ברכו זה ברכת

הגומל בכל הישובים כאשר הדליקו את הנרות. בזמן א הכחירות כאשר הייתי

בישובים, והיתה הדלקת נרות, כולם ברכו גם ית ברכת הגומל נוסף לברכת הנרות.

כי גם באמת היתה סכנה למדינה. אז באמת היתה החלטה - לרכז את כל המאמצים

לצפון, למרות שידענו, שזה אולי לא טוב מבחינת החזית הדרומית. ועל זה היה ויכוח

עם אריק, כאשר היינו בדרום, היה גם ויכוח בין האלופים, כאשר השדים בקרו

אחר כך אחרי המלחמה. זו היתה החלטה אחת.

אחר כך היתה החלטה וניה כבדה מאד בעניין המעבר

אל הגד השני של התעלה. אנחנו יטבנו כמה שעות, שמענו את הדברים, היה ויכוח,

היו דיונים, אבל למעשה זה כמעט נתקבל פה אחד, לא מאה וחוז אבל כמעט נתקבל פה

אחד. אלה היו הכרעות מאד גורליות וכבדות, והיו עוד החלטות. לכן אני חושב,

שהדיון הזה לא הפריע, הוא רק חייב יותר מאמץ אבל הוא לא הפריע לניהול המלחמה.

תודה רבה, יני מודה לך על עדותך.

היו"ר אגרנט

אני מודה לכם.

ס. קול:

אנחנו נעשה כעת הפסקה קלה.

היו"ר אגרנט: